KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 21 päivänä tammikuuta 1998,

Alankomaiden myöntämästä tuesta vetyperoksiditehtaan rakentamiseksi Delfzijliin

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 232)

(Ainoastaan hollanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(98/384/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti antanut niille, joiden etua asia koskee, mahdollisuuden esittää huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

I

Komissio on kiinnittänyt valituksen perusteella huomiota vetyperoksiditehtaan rakentamiseen Delfzijliin Alankomaissa.

Yhdysvaltalaisen yhtiön FMC Corp. tytäryhtiö FMC Industrial Chemicals (Netherlands) BV (jäljempänä "FMC") pyysi Alankomaiden viranomaisilta tukea vetyperoksiditehtaan rakentamiseksi Delfzijliin Groningenin provinssissa. Tuotanto oli määrä aloittaa vuoden 1995 lopulla ja tuotteet suunnata Pohjois-Euroopan markkinoille. Investoinnin kokonaisarvo oli 115 miljoonaa Alankomaiden guldenia, ja vuotuinen tuotantokapasiteetti 35 000 tonnia.

FMC:n hanketta pidettiin erityisen tärkeänä Groningenin provinssin ja etenkin Delfzijlin kunnan talouden kehityksen kannalta, sillä alueen taloudellinen tilanne oli vaikea, ja kyse oli vuoden 1986 jälkeen ensimmäisestä huomattavan yrityksen asettautumisesta alueelle. Näin ollen Alankomaiden viranomaiset suostuivat yrityksen pyyntöön ja myönsivät tuen, joka oli suuruudeltaan 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tuki myönnettiin osana komission hyväksymää "Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten" -järjestelyä (IPR) ([1]). Tuen määrä oli 28,75 miljoonaa Alankomaiden guldenia.

Yllä mainittuihin toimenpiteisiin liittyen komissio päätti 18 päivänä syyskuuta 1996 aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn. Alankomaiden hallitukselle ilmoitettiin tästä päätöksestä kirjallisesti 3 päivänä lokakuuta 1996 ([2]) Alankomaiden viranomaiset pyysivät komissiota pidentämään kirjallisten huomautusten jättämisen määräaikaa niin, että määräaikaa pidennettäisiin 15 päivään tammikuuta 1997, ja tämä pyyntö hyväksyttiin. Komissio vastaanotti 27 päivänä tammikuuta 1997 nämä huomautukset, joita täydennettiin lisätiedoilla 28 päivänä helmikuuta 1997.

Tiedonanto siitä, että Alankomaiden viranomaisille oli ilmoitettu menettelyn aloittamisesta, julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ([3]). Tiedonannon vuoksi neljä yritystä tai yritysten yhdistystä, joiden joukossa oli myös valituksen tehneen yhtiön konserni ja tukea saanut yritys, toimittivat komissiolle huomautuksensa.

Komission asiaa hoitavat virkamiehet pitivät tukea saaneen yrityksen edustajien kanssa 2 päivänä kesäkuuta 1997 kokouksen, jossa oli mukana yrityksen asianajaja.

Komissio lähetti 16 päivänä kesäkuuta 1997 Alankomaiden viranomaisille kolmansien osapuolten huomautuksista laaditun selostuksen ja sen hollanninkielisen käännöksen. Komissio vastaanotti 17 päivänä heinäkuuta 1997 kyseisten viranomaisten huomautukset asiasta.

([1]) 27 päivänä joulukuuta 1990 tehty päätös (valtiontuki N 514/90 — Alankomaat).
([2]) SG(96)D/8632.
([3]) EYVL C 112, 10.4.1997, s. 3

Tukea saaneen yrityksen neuvonantajat toimittivat 27 päivänä lokakuuta ja 6 päivänä marraskuuta 1997 lisätietoja komissiolle. Lopuksi Alankomaiden hallitus toimitti 4 päivänä marraskuuta 1997 komissiolle tarkempia lisätietoja tukea saaneen yrityksen investointien ympäristönäkökohdista.

II

Komissio on päättänyt aloittaa menettelyn seuraavista syistä:

— menettelyyn johtaneen valituksen mukaan vetyperoksidimarkkinoilla oli ylikapasiteettia vuonna 1994, jolloin Alankomaiden viranomaiset myönsivät tuen yritykselle. Valituksen esittäjä oli hämmästynyt siitä, että kyseiselle yritykselle oli myönnetty tukea lisäkapasiteettia luoviin investointeihin tällaisten olosuhteiden vallitessa;

— FMC:lle myönnetty tuki ylitti komission hyväksymän "Besluit subsidies regionale investeringsprojecten" -järjestelyn (IPR) osana myönnettävän tuen enimmäisintensiteetin. Alankomaiden viranomaiset olisivat saaneet myöntää investointitukea enintään 20 prosenttia brutto, mutta tukea myönnettiin hieman yli 25 prosenttia brutto. Lisäksi komissio on alustavassa tutkimuksessaan todennut, että FMC:lle myönnetty tuki jakaantuu kolmeen osaan: tässä jo aiemmin mainittu tuki, toissijainen laina sekä tontin myyminen markkinahintaa alempaan hintaan. Tuen kokonaismäärä oli 29,88 miljoonaa Alankomaiden guldenia. Käynnistetty menettely koskee ainoastaan sitä osaa tuesta, joka ylittää IPR- järjestelyssä sallitun tuen enimmäisintensiteetin (20 prosenttia brutto tukikelpoisista kustannuksista).

III

Alankomaat on toimittanut menettelyyn liittyen seuraavat tiedot:

— Alankomaiden viranomaiset ovat lähettäneet vetyperoksidin markkinatilannetta koskevan tutkimuksen, joka on yksityiskohtaisempi kuin kyseisten viranomaisten kemian alan riippumattomalla konsulttiyrityksellä, Chem Systemsillä, teettämä tutkimus ja viranomaisten komissiolle menettelyä aloitettaessa toimittamat muut lisätiedot.

  Näistä tutkimuksista ilmenee, että todellisen käyttöasteen odotetaan olevan 90 prosenttia teoreettisesta maksimikäyttöasteesta ennen vuotta 2000, mikä tarkoittaisi todellisen käyttöasteen olevan lähes suurin mahdollinen. Kyseisellä alalla 90 prosentin todellista käyttöastetta pidetään maksimaalisena tuotantotasona pitkällä aikavälillä nimenomaan ympäristönäkökohdat huomioiden. Myös valituksen esittäjän toimittamat tiedot viittaavat tähän, kun käsitellään todellista käyttöastetta. Muutamien prosenttien eron käyttöasteen ja kysynnän välillä täytyy katsoa olevan välttämätön, jotta markkinoiden heilahteluun voidaan vastata.

  Lisäksi tutkimuksista ilmenee, että vuonna 1993 markkinoiden odotettiin kasvavan vuosittain 6,3 prosenttia vuosina 1991—2000. Näin ollen puhuttiin voimakkaasti kasvavista markkinoista, minkä vuoksi myös muut tuottajat ilmoittivat samoihin aikoihin kuin FMC aikovansa lisätä kapasiteettiaan: Aussimont vuonna 1993 sekä Oxysynthese, EKA ja Kemira vuonna 1995.

— Bruttoinvestoinnin määrä oli odotetusti 115 miljoonaa Alankomaiden guldenia, ja se on tehty lähes kokonaisuudessaan. IPR- järjestelyn mukaan 2 miljoonaa Alankomaiden guldenia tästä summasta ei ollut tukikelpoista, joten tuen määrä oli 28,25 miljoonaa Alankomaiden guldenia. 115 miljoonan Alankomaiden guldenin bruttoinvestoinnin tukiprosentti oli tällöin 24,57 prosenttia.

  NV Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (jäljempänä "NOM") oli valmis myöntämään 12,5 miljoonan Alankomaiden guldenin suuruisen pääomalainan 5,92 prosentin korolla pääasiassa siksi, että FMC takasi lainasta 100 prosenttia. FMC kuitenkin maksoi lainan ennenaikaisesti takaisin maaliskuussa 1997, koska komissio esitti vastalauseita ja koska oli mahdollista saada lainaa pienemmällä korolla pankista Alankomaiden ulkopuolelta.

  Alankomaiden viranomaiset toteavat lopuksi tontin myyntiin liittyen, että komissio ei aio soveltaa Fresenius AG:n asiassa (valtiontuki C 36/92 (entinen NN 108/92)) [1] tekemäänsä päätöstä, koska ei ole osoitettavissa, että kyseinen tontti olisi ollut pitkään myynnissä ja koska arvon alentumisen syynä ei voisi pitää ostajien puutetta vaan tontin käyttötarkoitusta näiden vuosien aikana. (Kyseisessä asiassa komissio oli katsonut, että vaikka kauppahinta oli 10 prosenttia alhaisempi kuin asiantuntijoiden arvioima markkina-arvo, kyseinen kunta oli vuosien ajan yrittänyt myydä tonttia sekä suoraan että välittäjien kautta löytämättä ostajaa. Komissio oli päätellyt, että tontin myyntiyritykset vastasivat avointa menettelyä, johon ei sisälly ehtoja, ja että kauppahinta näin ollen vastasi markkina-arvoa.)

  Toimivaltaiset viranomaiset ovat myös huomauttaneet, että tonttia on tarjottu siitä kiinnostuneille yrityksille 80-luvulla ja 90-luvun alussa vähintään hankintahintaan. Yksikään investoija ei kuitenkaan halunnut aloittaa toimintaa kyseisellä alueella erityisesti hinnan vuoksi. Huonon tuloksen vuoksi vuonna 1992 päätettiin hinnan perustana käyttää markkina-arvoa eikä hankintahintaa.

[1] EYVL C 21, 25.1.1994, s. 4

Vaikka hinnaksi vahvistettiin 1 Alankomaiden guldeni neliömetriltä tai jopa vähemmän, ainoastaan FMC tarjoutui ostamaan tontin. Alankomaiden hallitus on lisäksi huomauttanut, että Belgiassa ja Ranskassa tontteja on tarjottu Delfzijl-Eemshavenin satamahallinnon pyytämään hintaan verrattavissa olevilla hinnoilla;

— Alankomaiden viranomaisten mukaan FMC:n tontti Delfzijlissä sijaitsee Waddenzeen lähistöllä. Kyseisellä alueella on luonnonsuojelualueen erityisasema. Sitä paitsi Waddenzee on luonnonsuojelualue luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY ([1]) 3 artiklan ja luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ([2]) 4 artiklan mukaisesti. Lisäksi alue katsotaan vesialueeksi Ramsarin sopimuksen mukaisesti. Toimivaltaiset Alankomaiden viranomaiset ovat päättäneet sitovista määräyksistä, joiden mukaan vain sellainen taloudellinen toiminta alueella on hyväksyttävää, joka ei aiheuta vahinkoa luonnonsuojelualueelle.

Tämän vuoksi FMC on toteuttanut useita toimenpiteitä ympäristöön liittyen; suuri osa investoinneista, 62,92 miljoonaa Alankomaiden guldenia, voidaan katsoa tämäntyyppisiksi investoinneiksi. Tämän vuoksi tulee vahvistaa, missä määrin kyseiset investoinnit ovat luonteeltaan ”kohtuuttomia”. Tämä tehtävä on annettu konsultille. Konsultin mukaan ”kohtuuton” tarkoittaa, että on kysymys suuremmasta kuin muissa jäsenmaissa vaaditusta vähimmäistasosta, kun otetaan huomioon yhteisöjen direktiivit. Investoinnin kohtuuttomuus määritellään käyttäen perustana tavanmukaisia ympäristöpolitiikan toimenpiteitä ja yleisesti hyväksyttyä ympäristönsuojelun tasoa.

FMC:n toimittaman Alankomaissa voimassa olevien eri ympäristömääräysten (laki ympäristön valvonnasta, laki pintavesien saastuttamisesta, sekä näiden lakien perusteella vaadittavat kunnan ja provinssin luvat) mukaisen lupahakemuksen perusteella on osoitettu useita ympäristönsuojeluun liittyviä investointeja ja toimenpiteitä. Konsultti on laatinut näiden asiakirjojen perusteella luettelon toimenpiteistä ja keinoista, jotka kohdistuvat ainoastaan ympäristönsuojeluun ja jotka eivät ole luonteeltaan ”kohtuuttomia”.

Konsultti on todennut, että tietyt investoinnit, jotka ovat suuruudeltaan 12-21 miljoonaa Alankomaiden guldenia, olivat kokonaan tai osittain ”kohtuuttomia”. Joitakin näistä investoinneista on kuvattu ”paikallisesti kohtuuttomiksi” liittyen toimenpiteisiin, jotka on suoritettava paikallisen luonnon haavoittuvaisuuden vuoksi. Näiden ”paikallisesti kohtuuttomien” investointien määräksi on arvioitu 1,4-2,65 miljoonaa Alankomaiden guldenia. Alankomaiden hallituksen mielestä tällaisessa tilanteessa täydentävän tuen myöntäminen täytyy hyväksyä.

IV

Komissio on vastaanottanut menettelyn aikana viisi huomautusta, joista neljä on tullut yrityksiltä ja yksi kyseisen sektorin yritysten järjestöltä. Näihin huomautuksiin sisältyvät sen konsernin huomautukset, johon valituksen tekijä kuuluu, sekä tukea saaneen yrityksen huomautukset.

Neljä ensiksi mainittua on toimittanut komissiolle tietoja vuosilta 1994-1996 sekä ennusteet vuosille 1997-2000. Nämä tiedot ja ennusteet koskevat kysymystä vetyperoksidin tuotantokapasiteetista. Näitä osittain luottamuksellisia lukuja tarkasteltaessa on ilmennyt, että kysyntä Euroopassa on pienempi kuin käytössä oleva tuotantokapasiteetti, vaikka käytettäisiin todellista kapasiteettia (90 prosenttia teoreettisesta kapasiteetista Chem Systemsin ilmoituksen mukaan). Näiden neljän asianosaisen mukaan käyttöaste on seuraavan taulukon mukainen, mutta on huomattava, että mukaan ei ole laskettu vientiä (noin 10 prosenttia Euroopan kysynnästä):

(%)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
a)	84,05	85,47	76,90	74,43	75,45	79,79	84,55
b)	77,88	82,72	72,78				77,78
c)	82,26	80,38	74,52	73,12	75,12	78,25	81,48
d)	81,94	83,98	76,61	73,35	74,12		80,62

Huomautusten perusteella voidaan tehdä seuraava yhteenveto:

— valituksen tekijän konsernin mukaan odotukset vuodesta 1994 ovat toteutuneet. Näiden odotusten mukaan kapasiteettia lisättäisiin useina vuosina enemmän kuin kysyntä kasvaa, mikä johtaisi liikakapasiteettitilanteen jatkumiseen;

— saman asianosaisen mukaan, joka käyttää perustana viime vuosilta saatuja kokemuksia, pysyvästi saavutettavissa oleva globaali käyttöaste (sama myös Länsi-Euroopassa) olisi 95 prosenttia. Kysyntää pitää näin ollen verrata tähän tasoon. Muut asianosaiset eivät olleet eri mieltä Chem Systemsin laskemasta 90 prosentin käyttöasteesta;

([1]) EYVL L 103, 25.4.1979, s. 1
([2]) EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7

— lisäksi vetyperoksidimarkkinoiden pysähtyneisyyden syynä voidaan kyseisen konsernin mukaan pitää sitä, että kloorin korvaaminen selluloosan valkaisussa tällä ympäristölle vähemmän haitallisella aineella on vuodesta 1994 lähtien suurelta osin pysähtynyt Länsi-Euroopassa, ja juuri tämä korvaaminen tuki kasvua aikaisemmin;

— yksi asianosaisista on sitä mieltä, että ympäristöaktivistit painostivat yhdeksänkymmentäluvun alussa kovasti korvaamaan kloorin vetyperoksidilla. Tämä painostus on vähentynyt huomattavasti viime vuosien aikana. Kysyntä on kuitenkin kasvanut hitaammin kuin suurin osa tuottajista odotti yhdeksänkymmentäluvun alussa;

— yksi asianosaisista on pyytänyt komissiota tutkimaan tarkasti Delfzijlin tehtaan investointikustannuksia, jotta saataisiin selvitettyä, onko niihin lisätty FMC:n sisäisiä kustannuksia;

— lisäksi yksi asianosaisista on halunnut komission kiinnittävän huomiota siihen, että muut yritykset — Solvay, Aussimont ja Oxysynthèse — ovat rakentaneet Saksassa vetyperoksidin tuotantolaitoksia. Alalla liikkuu huhuja, että nämä yritykset olisivat saaneet tukea.

V

Kuten jo aiemmin mainittiin, myös FMC on toimittanut komissiolle huomautuksensa tämän menettelyn aloittamisesta. FMC:n ja Alankomaiden viranomaisten huomautusten eroista voidaan tehdä seuraava yhteenveto:

— FMC mainitsee tontin myyntiin liittyen, että avoimessa menettelyssä ei olisi juurikaan ollut järkeä, koska kiinnostuneita ostajia ei ilmaantunut useiden vuosien aikana. FMC:n mielestä Stichting Adviesbureau Onroerende Zakenin tekemää arviota ei voi käyttää vertailukohtana. Kyseistä säätiötä oli kuitenkin käytettävä arvioinnissa, koska asiasta määrättiin sopimuksessa, jonka Delfzijlin satamahallinnon talouden uudistamisessa mukana olevat eri viranomaiset olivat tehneet vuonna 1988. Yritys päättelee tämän perusteella, että hinnan määrittelyyn ovat saattaneet vaikuttaa myös muut kuin taloudelliset seikat;

— FMC huomauttaa, että NOM:n myöntämä laina on maksettu kokonaan takaisin. Yritys ei myöskään käsitä, miten kyseistä lainaa voidaan pitää perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisena tukena. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 17 päivänä maaliskuuta 1993 asiassa C-72/91, Sloman Neptune Schiffahrts AG vastaan Bodo Ziesemer [1], antaman tuomion mukaan valtion toimenpide katsotaan tueksi vain siinä tapauksessa, että siihen sisältyy etu, jonka maksaa valtio tai valtion nimittämä tai perustama julkis- tai yksityisoikeudellinen elin. Koska tili, jolta FMC:lle myönnetyt lainarahat olivat peräisin, tuotti NOM:lle vähemmän korkoa kuin FMC:ltä perittiin, kysymys ei ollut tuomioistuimen määritelmän mukaisesta valtion varoista maksetusta edusta;

— mitä tulee oletettuun ylikapasiteettiin vetyperoksidimarkkinoilla, FMC:n mukaan täytyy ottaa huomioon, että. tehtaan rakentamispäätöksestä tuotannon aloittamiseen kuluu kahdeksantoista kuukautta. Näin ollen odotettu kysynnän kasvu voidaan tyydyttää vain lisäämällä vastaavasti tuotantoa, mistä täytyy tehdä päätös kahdeksantoista kuukautta aikaisemmin. Tässä on kysymys oletuksesta, joka on helppo todistaa, sillä vuonna 1994 kysyntä oli 647 000 tonnia ja vuonna 1992 todellinen tuotantokapasiteetti 646 000 tonnia (CEFTC:in tietojen mukaan, jotka esitettiin menettelyä aloitettaessa [2]);

Kun FMC päätti investoinnista vuonna 1992, se oletti kysynnän kasvavan vuosina 1992-1995 yli 10 prosenttia vuodessa. Lisäksi FMC toteaa tietojensa perusteella, että kysynnän hiipumiseen vuodesta 1995 vuoteen 1996 siirryttäessä voidaan pitää syynä pääasiassa paperiteollisuudesta tulevan kysynnän laskua. Tämä kehitys oli odottamatonta, kun otetaan huomioon edellisten vuosien tiedot ja kysyntään vaikuttavat objektiiviset tekijät;

— myös muut yritykset ovat saaneet alueellista investointitukea, investointeihin Saksassa;

— jos komissio katsoisi FMC:n saaman tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, olisi tuen periminen takaisin epäoikeudenmukaista ja myöhäistä. Tuen periminen takaisin olisi vastoin FMC:n oikeutettua luottamusta. Yritys toteaa toimineensa hyvin huolellisesti ottaakseen selvää sovellettavista tukitoimenpiteistä ja varmistaakseen niiden hyväksyttävyyden komissiolta. FMC toteaa lisäksi, että se sai tiedon (IPR järjestelyyn liittyvästä 20 prosentin bruttoenimmäisintensiteetistä) ensimmäisen kerran tekstistä, jossa ilmoitettiin menettelyn aloittamisesta. [3]

Näin ollen FMC saattoi investointipäätöstä tehtäessä käytössä olevien tietojen ja saamansa juridisen neuvonnan perustella vain todeta, että investointituki oli IPR järjestelyn mukaisesti hyväksyttävissä ja että komissio ei ollut selvästi kieltänyt ”merkittäviin tapauksiin” liittyviä määräyksiä, joihin liittyen Alankomaiden viranomaiset ovat sitä mieltä, että sallittujen tukimäärien ja sallitun intensiteetin ylittäminen on mahdollista;

[1] Kok. I993, s. I-887.
[2] EYVL C 112, 10.4.1997, s. 3
[3] EYVL C 112, 10.4.1997, s. 3

— FMC on sitä mieltä, eitä lopullisen päätöksen saamiseen on kulunut huomattavan pitkä aika, koska tuki on myönnetty vuonna 1994 ja komissio on ollut tietoinen asiasta vuodesta 1995. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 24 päivänä marraskuuta 1987 asiassa 223/85 ([1]), RSV vastaan komissio, antaman tuomion perusteella FMC on sitä mieltä, että aika, jonka komissio on tarvinnut päätöksen tekemiseen, haittaa tuen takaisin perimistä;

— FMC:n neuvonantajat ovat myös hiljattain väittäneet, että komissio oli Ranskan myöntämästä tuesta biopolttoaineiden tuotantoon (valtiontuki C 51/94 Ranska) tekemässään päätöksessä 97/542/EY ([2]) todennut kyseisen tuen olleen laiton ja soveltumaton yhteismarkkinoille, mutta ei ollut kuitenkaan pyytänyt Ranskaa perimään tukea takaisin. FMC:n mielestä samoja perusteluita voi soveltaa FMC:n tapauksessa.

VI

Komissio on muistuttanut FMCtä jo tätä asiaa koskevaa menettelyä aloitettaessa siitä, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 30 päivänä kesäkuuta 1992 asiassa C-47/91 ([3]), Italia vastaan komissio, tekemän päätöksen mukaisesti komission jo hyväksymään järjestelyyn kuuluvia uusia tukia myönnettäessä tutkitaan ainoastaan, täyttävätkö tuet kyseisen järjestelyn edellytykset. Jos edellytykset täyttyvät, tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille ei tarvitse tutkia. Jos taas komissio toteaa, että tuki ei täytä järjestelyn edellytyksiä, sen on tutkittava perusteellisesti tukien soveltuvuus yhteismarkkinoille.

Komissio arvioi jäljempänä lueteltuihin syihin perustuen, että "Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten" järjestelyn (valtiontuki N 514/90 — Alankomaat) edellytykset eivät täyty. Näin ollen on tarpeen käynnistää perusteellinen tutkimus.

Alankomaiden vuosittainen tuotantokapasiteetti kasvaa FMC:n Delfzijlissä sijaitsevan laitoksen käyttöönoton myötä 20 000 tonnista 55 000 tonniin. Vuonna 1994 Euroopan vetyperoksidituotannosta (eri lähteistä saatujen tietojen mukaan) 30-40 prosenttia myytiin yhteisön sisällä. Alankomaiden osuus tästä kokonaismäärästä liikkuu 10 ja 15 prosentin välillä. Näin ollen FMC:lle Delfzijlin tehdasta varten myönnetty tuki vaikuttaa haitallisesti jäsenmaiden väliseen kauppaan.

Komissio pahoittelee sitä, että Alankomaiden hallitus ei ole ilmoittanut näistä toimenpiteistä niin ajoissa, että komissio olisi voinut esittää huomautuksensa perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Toimenpiteet ovat laittomia, koska Alankomaiden viranomaiset ovat toteuttaneet ne, ennen kuin komissio on voinut esittää niitä koskevat huomautuksensa.

Kyseiseen asiaan liittyy kolme merkittävää ongelmaa, joita komission täytyy käsitellä:

A. On selvitettävä, oliko vetyperoksidimarkkinoilla ylikapasiteettia vuonna 1994, kun Alankomaiden viranomaiset myönsivät tuen, ja oliko ylikapasiteettia seuraavina vuosina, kuten valituksen tekijä on esittänyt.

B. On päätettävä, kuinka komission Delfzijlin alueelliselle tukijärjestelylle (IPR; järjestely) hyväksymän tuen enimmäisintensiteetin ylitykseen pitäisi 'suhtautua. Alankomaiden viranomaiset olisivat saaneet myöntää investointitukea 20 prosenttia brutto, mutta ne ovat myöntäneet tukea hieman yli 25 prosenttia brutto.

C. Edelliseen kohtaan liittyen on selvitettävä, millainen merkitys on Alankomaiden viranomaisten perusteluilla siitä, että FMC on tehnyt huomattavia investointeja ympäristönsuojeluun.

Lisäksi on tarkasteltava tukea saaneen yrityksen huomautuksia, joiden mukaan tuen periminen takaisin siinä tapauksessa, että komissio katsoo tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, olisi epäoikeudenmukaista ja myöhäistä.

A. **Vetyperoksidin markkinat**

Komissio on sitä mieltä, että vetyperoksidin markkinatilanteen ja sen kehittymisen tutkimisessa on pidettävä lähtökohtana sitä ajankohtaa, jolloin tehtiin päätös edellä mainitun investoinnin toteuttamisesta. Tiedot, jotka yrityksellä oli kyseisellä hetkellä, ovat erittäin tärkeitä, kun arvioidaan sitä, olisiko investointipäätös pitänyt tehdä vai jättää tekemättä.

Tässä yhteydessä komissio huomauttaa, että asianosaiset ovat toimittaneet tämän menettelyn puitteissa tilastotietoja menneiden vuosien (vuoteen 1995 tai 1996 saakka tapauksesta riippuen) markkinatilanteesta sekä ennusteita tulevaisuudesta. Tiedoista selviää, että näiden neljän asianosaisen ajanjaksolta 1994-1996 toimittamat tiedot ovat hyvin samansuuntaiset. Luvut eivät kuitenkaan anna selvää kuvaa siitä ajankohdasta, jolloin FMC teki päätöksen investoinnista kyseiselle alueelle.

([1]) Kok. 1987, s. 4617.
([2]) EYVL L 222, 12.8.1997, s. 26
([3]) Kok. 1992, s. I-4145.

Sama pätee myös valituksen esittäjän emoyhtiön huomautuksiin siitä, että sen oikeiksi osoittautuneiden vuoden 1994 odotusten mukaan olemassa oleva ylikapasiteetti jatkuisi vielä vuosien ajan. Nykyisten selvitysten ja vuonna 1994 annettujen selvitysten yhteys ei ole selkeä. Alankomaiden viranomaisten komissiolle toimittaman kyseisen konsernin vuosikertomuksen 1994-1995 mukaan vetyperoksidisektori kasvoi jatkuvasti. Samasta kertomuksesta ilmenee myös, että maailmanmarkkinoiden odotettiin kasvavan vuosittain 7-8 prosenttia.

Myös tämä yritys pitää vetyperoksidin markkinoiden kasvun hiipumisen syynä sitä, että kloorin korvaaminen vetyperoksidilla selluloosan valkaisussa lopetettiin Länsi-Euroopassa suurelta osin vuodesta 1994 lähtien. Kyseisessä vuosikertomuksessa kuitenkin todettiin, että vetyperoksidia käytettäisiin yhä enemmän siihen asti käytettyjen kloorituotteiden sijasta monilla aloilla, kuten tekstiili- ja paperiteollisuudessa.

Myös yksi muista asianosaisista on FMC:n kanssa samaa mieltä siitä, että ympäristöaktivistien painostus kloorin korvaamiseksi vetyperoksidilla on viime vuosina vähentynyt, minkä tuloksena kysyntä on kasvanut hitaammin kuin suurin osa tuottajista oli 90-luvun alussa odottanut. Täytyy ottaa huomioon, että 42 prosenttia vuonna 1993 tuotetusta vetyperoksidista käytettiin paperin ja tekstiilien valkaisuun ([1]). Lisäksi kyseisen asianosaisen mukaan vuonna 1993 odotettiin vetyperoksidin kysynnän paperin valkaisussa kasvavan 8,2 prosenttia ja tekstiilien valkaisussa 2,6 prosenttia vuodessa vuosina 1991-2000.

Kun pohditaan kysymystä ylikapasiteetista, täytyy edelleen ottaa huomioon investointipäätöksen ja tehtaan tuotannon aloittamisen välinen aika. Päätös investoinnin tekemisestä tai tekemättä jättämisestä tehdään kuitenkin päätöksentekohetkellä vallitsevien odotusten pohjalta. FMC:n mielestä tämä aika olisi kahdeksantoista kuukautta. Komission kaikilta asianosaisilta saamien tietojen mukaan ajan täytyy olla kaksi vuotta.

Alankomaiden viranomaisten tietoihin perustuvien ja menettelyn aloittamisen yhteydessä esitettyjen taulukoiden perusteella on todettava, että vuoden t todellinen kapasiteetti (90 prosenttia teoreettisesta kapasiteetista) on alempi kuin vuoden t+2 odotettu kysyntä. Tämä ero voitaisiin kattaa ainoastaan nostamalla todellista kapasiteettia yli 90 prosentin rajan tai lisäämällä kapasiteettia.

([1]) *Lähde:* Chem Systems; Alankomaiden viranomaisten toimittamat tiedot.

Jos samaa analyysia sovelletaan muiden osapuolten menettelyn puitteissa toimittamiin tilastotietoihin, on todettava, että kysyntä vuonna 1996 oli 90—100 prosenttia vuonna 1994 käytössä olleesta kapasiteetista. Tällöin on otettava huomioon, että tiedot antavat todellisen kuvan menneisyydestä, eivätkä sisällä mitään arvioita tulevaisuudesta.

Lopuksi komission on kaikkien saamiensa tietojen valossa todettava, että FMC ei ollut missään tapauksessa ainoa yritys, joka lisäsi kapasiteettia 90-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Eri kilpailijat ovat perustaneet uusia tuotantolaitoksia, joiden kapasiteetti on usein ollut suurempi kuin Delfzijlin tehtaan, vaikka tämä oli ristiriidassa markkinoiden silloisen ylikapasiteetin kanssa.

Vuosina 1994-1996 ilmoitetut kapasiteetin lisäykset olivat yhteensä 245 000 tonnia, josta FMC:n osuus on vain 35 000 tonnia ([2]).

Ottaen huomioon yllä mainitun komissio on sitä mieltä, että vaikka vetyperoksidin markkinoilla olisikin ollut vuonna 1994 ylikapasiteettia (tiedot aikaisemmilta vuosilta mahdollistaisivat tarkemman arvion tekemisen), FMC saattoi odottaa noin 7 prosentin vuosittaista kasvua sinä ajankohtana, kun se päätti monien kilpailijoidensa lailla kapasiteetin lisäämisestä. Myös kilpailijat vahvistavat, että suurin osa tuottajista ei voinut ennakoida kasvun hiipumista. Markkinoiden kasvu oli näin ollen riittävä, jotta yritykset voisivat aloittaa uudet investoinnit. Myös muut yritykset ilmoittivat vuosina 1993-1995 vastaavista investoinneista (entisessä DDRasä ja Skandinaviassa).

FMC:n päätös rakentaa tehdas Delfzijliin ei ollut näissä olosuhteissa epätavallinen. Ero on kuitenkin se, että FMC sai tukea toisin kuin kilpailijansa. Tämän vuoksi tietyt asianosaiset ovat sitä mieltä, että komission olisi kyseenalaistettava koko FMC:n saama tukimäärä. Komissio tutkii erikseen, ovatko muut vetyperoksidin tuottajat mahdollisesti saaneet tukea samaan aikaan kuin FMC.

Lisäksi Alankomaiden viranomaiset vahvistavat myöntävänsä tukea ainoastaan siinä tapauksessa, että tuen hakija täyttää sovellettavien sääntöjen tukikelpoisia kustannuksia koskevat ehdot. Tuki —maksetaan vasta sitten, kun tilintarkastajat ovat hyväksyneet kyseiset kustannukset. Tämän vuoksi komissio ei aio tarkastella lähemmin näitä seikkoja.

([2]) *Lähde:* Chem Systems; Alankomaiden viranomaisten toimittamat tiedot.

B. **Tuen enimmäisintensiteetin ylittäminen**

FMC:lle on myönnetty tukea kolmessa muodossa: suora tuki, pääomalaina sekä tontin myyminen markkinahintaa huomattavasti alempaan hintaan.

1) Suoraan tukeen liittyen komissio ei voi yhtyä Alankomaiden viranomaisten näkemykseen siitä, että tukikelpoiset kustannukset olisivat pienempiä kuin kokonaisinvestointi mutta että tuen intensiteetin pitäisi olla yhteydessä investoinnin kokonaismäärään.

Alankomaiden viranomaisten mukaan komission 27 päivänä joulukuuta 1990 hyväksymän "Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten" järjestelyn perusteella myönnettävän tuen enimmäisintensiteetti on käsitetty väärin (valtion tuki N 514/90 — Alankomaat). Kyseisen järjestelyn perusteella myönnettävän tuen intensiteetti voi olla 20 prosenttia enintään 18 miljoonan Alankomaiden guldenin tukikelpoisista kustannuksista. Tämä koskee niin sanottuja tavanomaisia tapauksia. Tukikelpoisten kustannusten 18 miljoonan Alankomaiden guldenin ylärajan ylittävissä niin sanotuissa "merkittävissä tapauksissa" toimivaltainen ministeri voi korottaa järjestelyssä hyväksyttävää tuki-intensiteettiä (20 prosenttia 18 miljoonasta Alankomaiden guldenista). "Subsidieregeling regionale investeringsprojecten" järjestelyn vuodelta 1991 olevien sääntöjen, 5 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos kyseisen artiklan 1 kohdan a tai b alakohdassa mainitun hankkeen kustannukset ovat yli 18 miljoonaa Alankomaiden guldenia ja jos kyseinen hanke on alueen talouden kehityksen kannalta erityisen tärkeä, ministeri voi hyväksyä 1 kohdassa mainittua enimmäismäärää suuremman tuen. Alankomaiden viranomaiset ovat sitä mieltä, että ministeri voi korottaa sekä tukimäärää että tuen intensiteettiä. Näin ollen 20 prosentin nettotuen myöntäminen FMC:lle olisi kyseisen järjestelyn mukaista.

Komissio ei ole asiasta samaa mieltä, koska säännöissä ei ole mitään mainintaa tuen enimmäisintensiteetin ylittämisestä "merkittävissä tapauksissa". Vain tukimäärä voi ylittää tavanomaisille tapauksille vahvistetun määrän. Alankomaiden viranomaiset eivät ole IPR järjestelystä ilmoittaessaan koskaan maininneet haluavansa vahvistaa "merkittävien tapauksien" erityistä intensiteettiä. Sitä paitsi Alankomaiden tukijärjestelyssä N 514/90 on määrätty, että tuen enimmäisintensiteetti on 20 prosenttia brutto. Alankomaiden hallitus ei ole koskaan ennen FMC:n asiaa vastustanut tätä määräystä. Näin tätä intensiteettiä on pidettävä lähtökohtana. Todellisuudessa myönnetty tuki on puolestaan 25 prosenttia brutto.

2) Liittyen NOIVI:n lainaan komissio on saanut tietää, että FMC on maksanut kyseisen lainan kokonaan takaisin ennenaikaisesti ja ottanut toisen lainan eräästä ulkomaisesta pankista edullisemmilla ehdoilla. Sekä tukea saaneen yrityksen että Alankomaiden viranomaisten mukaan NOM:n myöntämä laina ei ollut tuki, koska kyseinen laitos on toiminut asiassa kokonaan liiketaloudellisin perustein. NOM saattoi myöntää 12,5 miljoonan Alankomaiden guldenin toissijaisen lainan 5,92 prosentin korolla, kun FMC oli taannut 100 prosenttia lainasta. Koska FMC:lle lainatut rahat olivat peräisin tililtä, joka tuotti NOM:lle vähemmän korkoa kuin se peri FMC:Itä, vaikuttaa siltä, että ei ole kysymys yhteisöjen tuomioistuimen 17 päivänä maaliskuuta 1993 ([1]) antaman tuomion mukaisesta valtion varoista maksetusta edusta. Tukea saanut yritys vetoaa kyseiseen tuomioon: Komission vuonna 1994 alueellisten tukien arvioinnissa käyttämä viitekorko oli 6,27 prosenttia, joten eroa oli 0,35 prosenttiyksikköä FMC:Itä perittyyn korkoon nähden. Kyseinen viitekorko sisältää riskipreemion, jonka suuruudeksi Alankomaiden tapauksessa on laskettu 0,75 prosenttiyksikköä ja joka vastaa luotottajan keskimääräistä riskiä. Koska FMC on asettanut takuut koko lainasummalle ja koska NOM tässä tilanteessa on katsonut riskipreemioksi 0,40 prosenttiyksikköä, täytyy todeta, että kyseinen laina ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukitoimenpide.

3) Alankomaiden hallitus on tämän päätöksen III osassa esitetyistä syistä sitä mieltä, että tontin myynti ei ollut yhteisöjen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukainen tukitoimenpide. Alankomaiden hallituksen mukaan se, että tontille ei löydetty yhtään ostajaa hyvin pitkän ajan kuluessa, osoittaa FMC:n maksaman hinnan vastanneen markkina-arvoa.

Kuten komissio menettelyä aloittaessaan on todennut, komission yleinen näkemys on, että viranomaisten myyntiin tarjoaman tontin arvo määrittyy tarkimmin järjestämällä avoin tarjouskilpailu ilman ehtoja. Tällaisen menettelyn aikana mahdolliset ostajat voivat esittää tarjouksensa, joista paras valitaan. Menettely myös osoittaa, että myyjä on pyrkinyt parhaisiin mahdollisiin markkinaehtoihin. Tähän asiaan liittyy myös komission päätös asiassa Fresenius AG ([2]).

([1]) Kok. 1993, s. I-887
([2]) EYVL C 21, 25.1.1994, s. 4

Komission mielestä silloin, kun viranomaiset eivät käytä tätä menettelyä, riippumattomien asiantuntijoiden olisi arvioitava tontin markkinahinta alalla yleisesti hyväksyttävin menetelmin, kuten äskettäin myytyjen vertailukelpoisten tonttien hintojen perusteella.

Nämä kriteerit on hiljattain vahvistettu komission tiedonannossa, joka koskee julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista ([1]).

Komissio ei suhtaudu yrityksen lailla epäilevästi siihen tapaan, miten Adviesbureau oli arvioinut kyseisen tontin maaliskuussa 1994. Alankomaiden viranomaisten 9 päivänä tammikuuta 1997 päivättyyn kirjeeseen liitetty kyseisen elimen lausunto on riittävän yksityiskohtainen, ja siinä otetaan huomioon lopullista arvoa laskettaessa runsaasti tietoja (maantieteellinen sijainti, vesi- ja rautateiden läheisyys, tontin kunto sekä aiemmin suoritetut arvioinnit). Lausunnossa otetaan huomioon ainoastaan taloudelliset seikat, mutta siinä huomautetaan, että valtio pitää hyvin tärkeänä lopullista päätöstä omaisuuden luovutuksesta ja yritystoiminnan aloittamista tontilla. Tästä huolimatta asiantuntijaelin on arvioinut tontin myyntiarvoksi 10 Alankomaiden guldenia neliömetriltä, vaikka satamahallinto on myynyt tontin kymmenesosalla tästä hinnasta.

Asiantuntijaelin on maininnut arvioineensa tontin itse vuonna 1987 ja lisännyt vielä, että vuonna 1994 suoritettua toista arviointia edeltävänä aikana tontti oli (vuonna 1993) ollut osa lietteenkaatopaikaksi tarkoitettua aluetta, joka on nyt puhdistettu ja joka sopii teollisuustontiksi. Näin ollen asiantuntijaelin on komission mielestä ottanut arvioinnissa huomioon kaikki oleelliset tekijät. On myös tärkeää ottaa huomioon, että yritys on esittänyt useita vastalauseita mutta tunnustanut, että asiantuntijaelimen arvio on ehkä perusteltu, jos tonttia käytetään teollisuuden tarpeisiin.

Komissio on näin ollen sitä mieltä, että teollisuuskäyttöön tarkoitetun tontin markkinahinta myyntihetkellä oli 10 Alankomaiden guldenia neliömetriltä. Asiantuntijaelin oli maininnut lausunnossaan selkeästi, että tontti sopii teollisuuskäyttöön ja että tonttiin ei liity mitään tiettyjä oikeuksia tai muita velvoitteita, jotka voisivat laskea sen arvoa. Arvioitaessa sitä, onko kysymys tuesta vai ei, täytyy näin ollen käyttää lähtökohtana kyseistä hintaa.

Komissio on ottanut huomioon sen, että Alankomaiden viranomaiset yrittivät myydä tonttia tuloksetta 80-luvulla ja 90-luvun alussa. Tämän vuoksi komissio on sitä mieltä, että tähän asiaan voidaan soveltaa Fresenius AG:n asiaa koskevan päätöksen ([2]) periaatetta ja että asiantuntijaelimen esittämää arviota voidaan näin ollen alentaa 10 prosenttia, koska muita kiinnostuneita ostajia ei ole ilmaantunut. Tämän periaatteen soveltaminen vuodesta 1996 lähtien on vahvistettu komission tiedonannolla, joka koskee julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista. Ero on se, että tiedonannossa sallitaan 5 prosentin ero markkinahintaan nähden, jos julkiset viranomaiset ovat yrittäneet tuloksetta myydä tonttia.

Kun otetaan huomioon myynnin kohteena olevan tontin pinta-ala (10,5 hehtaaria), komission näkemyksen mukainen markkinahinta sekä Alankomaiden viranomaisten yritykset myydä tonttia (9 Alankomaiden guldenia neliömetriltä), olisi FMC:n pitänyt ostaa kyseinen tontti hintaan 945 000 Alankomaiden guldenia. Näin ollen tuen osuus olisi 840 000 Alankomaiden guldenia. Ottaen huomioon edellä mainittu FMC on saanut tukea 29,09 miljoonaa Alankomaiden guldenia (28,25 miljoonaa + 840 000). Koska IPR järjestelyn mukaisten tukikelpoisten kustannusten määrä on 113,945 miljoonaa Alankomaiden guldenia (113 miljoonaa + tontin korjattu arvo), tuen intensiteetti on 25,52 prosenttia brutto. Rahana tuen määrä on 6,3 miljoonaa Alankomaiden guldenia. Kun otetaan huomioon Alankomaiden asema vetyperoksidin sisäkaupassa yhteisössä, kyseinen tuki vaikuttaa haitallisesti kauppaan. Koska tukea myönnettäessä ei ole välitetty alueelliseen tukijärjestelyyn sisältyvistä rajoituksista, täytyy todeta, että kyseinen tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua, koska se vähentää investointikustannuksia, jotka kuuluvat pääsääntöisesti yrityksen maksettaviksi. Näin ollen kyseinen tuki on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea eikä siihen voida soveltaa mitään poikkeuksia.

Tuen myöntämisen syinä olivat Delfzijlin alueen ongelmat ja epäedulliset olosuhteet sekä myös tuetun hankkeen odotetut myönteiset vaikutukset. Nämä seikat on kuitenkin otettu jo huomioon sovellettavassa alueellisessa tukijärjestelyssä ja tuen sallitussa ylärajassa, joka on vahvistettu objektiivisten kriteerien perusteella (työttömyysaste, BKT asukasta kohti, jne.). Vaikka kyseinen summa on pieni, alueellisen tuen hyväksytyn intensiteetin ylittäminen muodostaa periaatteellisen ongelman. Komission on vaikea hyväksyä järjestelyssä vahvistetun tuen määrän ylittämistä, koska hyväksymällä ylittäminen poikettaisiin järjestelyn säännöistä ja luotaisiin vaarallinen ennakkotapaus, johon viitattaisiin tulevaisuudessa vastaavanlaisissa asioissa.

([1]) EYVL C 209, 10.7.1997, s. 3

([2]) EYVL C 21, 25.1.1994, s. 4

C. **Ympäristöinvestoinnit**

Vaikka komissio ei voi hyväksyä ainoastaan investointeihin myönnettävän tuen enimmäisintensiteetin ylittämistä, voidaan ylittämistä pitää hyväksyttävänä, jos Alankomaiden viranomaiset hyväksyvät erilaisia tukimuotoja (esimerkiksi alueellinen investointituki ja ympäristötuki), jotka kohdistuvat erilaisiin tukikelpoisiin kustannuksiin, joiden kokonaismäärä ylittää alueellisen tuen enimmäisintensiteetin. Komissio on vahvistanut menettelyä aloitettaessa aikovansa tutkia, voitaisiinko FMC:n saamaa tukea pitää ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevien suuntaviivojen mukaisena tukena ([1]).

Alankomaiden viranomaiset ovat puolustellakseen alueellisen tuen ylärajan ylittämistä ilmoittaneet, että suuri osa investoinneista on luonteeltaan ympäristöinvestointeja (63 miljoonaa Alankomaiden guldenia 115 miljoonasta Alankomaiden guldenista).

Kyseisten suuntaviivojen 3.2.B kohdassa mainitaan tähän asiaan liittyen seuraavaa: ”Tuen, jota käytetään sitovat normit oleellisesti ylittävään ympäristönsuojeluinvestointiin, voidaan hyväksyä olevan korkeintaan 30 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista brutto. Normit ylittävään toimintaan myönnettävän tuen on oltava suhteessa ympäristön kannalta tapahtuviin parannuksiin ja tarvittavaan investointiin (. . .) Jos samoista haitoista tai saastuttamisista on olemassa sekä yhteisön että kansalliset normit, käytetään tätä määräystä sovellettaessa kyseisistä normeista tiukimpia normeja.”

Tässä tapauksessa on selvää, että FMC on aloittanut toimintansa luonnonsuojelualueella, joka nauttii sekä yhteisöjen direktiivien että kansallisen lainsäädännön suojaa. Alankomaiden hallitus on vahvistanut, että FMC:n on täytynyt anoa lupia eri viranomaisilta, jotta se voisi rakentaa tehtaan Delfzijliin. Tämän perusteella voidaan päätellä, että tällä alueella on voimassa sitovat ympäristönormit, jotka ovat alueen erityisluonteen vuoksi erityisen tiukat.

Osoittaakseen, että FMC on toteuttanut hyvin huomattavia toimenpiteitä ympäristöalalla, Alankomaiden viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle hiljattain raportin, jossa selitetään, mitä osaa investoinneista voidaan pitää ”kohtuuttomina” verrattuna muiden jäsenmaiden tilanteeseen. Delfzijlissä suoritettujen ”kohtuuttomien” toimenpiteiden osoittamiseksi on käytettävä vertailukohteena FMC:n Espanjassa sijaitsevaa tehdasta. Tämän vertailun perusteella investoinnin määrä olisi 12 ja 21 miljoonan Alankomaiden guldenin välillä. Lisäksi Alankomaiden viranomaiset toteavat, että tietyt näistä investoinneista ovat ”paikallisesti kohtuuttomia” (1,4-2,65 miljoonaa Alankomaiden guldenia), mikä tarkoittaa, että yrityksen pitäisi suorittaa nämä investoinnit paikallisten olosuhteiden vuoksi (suojeltu ja herkkä alue).

Komission täytyy todeta, että Alankomaiden viranomaiset eivät voi esittää näiden FMC:n ”ylimääräisten” investointien tarkkaa määrää. Tämän vuoksi komissio ihmettelee, mitä perustaa pitäisi käyttää arvioitaessa näiden ympäristötukien perustamissopimuksen mukaisuutta. Lisäksi suuri osa asiaankuuluvasta tuesta liittyy turvallisuuteen tai toimenpiteisiin onnettomuuksien välttämiseksi. Komissio on todennut hiljattain käsitellyssä valtion tukeen liittyvässä asiassa (C 6/96, Hoffmann La Roche v. Itävalta ([2])), että kyseiset toimenpiteet kuuluvat yritysten itsensä hoidettaviksi (yritys vastuussa kaikista vahingoista), joten ne eivät ole tukikelpoisia.

Alankomaiden viranomaiset eivät ole millään tavoin osoittaneet, että FMC olisi tehnyt enemmän kuin Alankomaiden ympäristölainsäädännössä vaaditaan tai että tällä ylityksellä olisi missään mielessä merkitystä. Ei ole myöskään osoitettu, että tuki olisi toisaalta osa investointia ja toisaalta osa normien ylitystä. Tässä yhteydessä täytyy mainita, että komissio voi hyväksyä suuntaviivoissa mainitun 30 prosentin tuen tukikelpoisille kustannuksille ainoastaan sellaisissa tapauksissa, että suoritettavat toimenpiteet ylittävät oleellisesti sitovat ympäristönormit.

Kyseiset suuntaviivat eivät salli tukea sellaisille investoinneille, jotka ylittävät muissa jäsenmaissa voimassa olevat normit, vaan ne sallivat vain sellaisen tuen, joka ylittää kyseisen jäsenmaan sitovat normit. Tämän vuoksi komissio katsoo, että FMC:n ympäristöinvestoinnit kyseiseen tonttiin liittyen eivät täytä yllä mainittujen suuntaviivojen perusteella hyväksyttävän tuen ehtoja. Näin ollen ympäristönäkökohdat eivät oikeuta ylittämään sovellettavaa alueellisen tuen ylärajaa.

VII

Yhteenvetona todettakoon, että 6,3 miljoonan Alankomaiden guldenin tukimäärää, joka ylittää IPR järjestelyn mukaisen alueellisen tuen ylärajan, on pidettävä laittomana ja yhteismarkkinoille soveltumattomana.

([1]) EYVL C 72, 10.3.1994, s. 3

([2]) EYVL L 103, 3.4.1998, s. 28

Siinä tapauksessa, että tuki ei ole yhteismarkkinoille soveltuva, komissio pyytää yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla kyseistä jäsenmaata perimään laittomasti myönnetyn tuen takaisin tukea saaneelta yritykseltä, kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 70/72 ([1]) (12. heinäkuuta 1973), asiassa 310/85 (14. helmikuuta 1987) ja asiassa C 5/89 ([2]) (20. syyskuuta 1990) antamissaan tuomioissa päättänyt.

Edellä mainittuun liittyen FMC:n asianajajat ovat esittäneet, että jos komissio katsoisi tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja vaatisi sitä perittäväksi takaisin, takaisinperiminen ei olisi pelkästään perustellun luottamuksen, suojan kannalta epäoikeudenmukaista vaan myös liian myöhäistä.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C 5/89 antamassa tuomiossa todetaan seuraavaa: ”Ottaen huomioon komission ETY sopimuksen 93 artiklan mukaisesti suorittaman pakollisen valtioiden tukitoimenpiteiden valvonnan tukea saavat yritykset voivat periaatteessa luottaa tuen laillisuuteen vain silloin, jos tuki on myönnetty kyseisen artiklan menettelyn mukaisesti. Varovainen yrittäjä pystyy tavallisesti varmistautumaan siitä, että kyseistä menettelyä on noudatettu.

Lisäksi komissio on *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistussa tiedonannossaan ilmoittanut potentiaalisille valtion tuen saajille siitä, että laittomasti myönnetty tuki on luonteeltaan epävarmaa ja se saatetaan joutua maksamaan takaisin (EYVL C 318, 1983, s. 3).

Ei ole tietenkään mahdotonta, että laittomasti myönnetyn tuen saaja voi vedota erityisiin olosuhteisiin, jotka ovat voineet oikeuttaa luottamaan tuen laillisuuteen, ja vastaavasti vastustaa tuen takaisin maksamista. Tällaisissa tapauksissa kansallisen tuomioistuimen on arvioitava asiaan liittyvät seikat pyydettyään mahdollisesti yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkopäätöstä.

Jäsenmaa, jonka toimielimet ovat myöntäneet tuen 93 artiklan menettelysääntöjen vastaisesti, ei voi kuitenkaan vedota tuen saajien osoittamaan luottamukseen välttääkseen velvollisuuttaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tuen takaisin perimiseksi komission päätöksen mukaisesti. Jos tämä sallitaan, 92 ja 93 artiklat menettävät kaiken merkityksensä, koska silloin kansalliset toimielimet voisivat vedota omaan laittomaan toimintaansa saattaakseen komission tämän sopimusartiklan perusteella tekemät päätökset kokonaan merkityksettömiksi.”

Ottaen huomioon yllä mainitun on syytä panna merkille FMC:n huomautuksista käyvän ilmi, että FMC luotti tuen laillisuuteen sen yhteismarkkinoille soveltuvuuden perusteella ja että FMC oli hyvin huolellinen hankkiessaan tietoja sovellettavissa olevista tukijärjestelyistä ja siitä; onko komissio hyväksynyt ne. Kun FMC:n edustajat pitivät kokouksen komission virkamiesten kanssa, FMC kehitteli näitä perusteluita edelleen ja ilmoitti saaneensa Alankomaiden viranomaisilta takuut siitä, että komissio hyväksyisi tuen. Tämän menettelyn aikana ei ole kuitenkaan osoitettu tai todistettu, että FMC olisi lähestynyt viranomaisia.

Lisäksi FMC viittaa komission X:n kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen (1991) 330 kohtaan, jossa mainitaan selvästi, että komissio ei ole vastustanut 20 prosentin investointitukea brutto. Kyseisessä kertomuksessa ei viitata ”merkittäviin tapauksiin”, koska järjestelyyn ei kuulu erityistä tuen intensiteettiä tällaisissa tapauksissa.

On syytä huomata, että FMC ei ole missään vaiheessa todistanut, että sen luottamus tuen oikeellisuuteen olisi perustunut komission toimiin. Tässä yhteydessä voidaan huomauttaa, että saadessaan tuen FMC ei pyytänyt tai väittänyt pyytäneensä komissiolta jäljennöstä 12 päivänä joulukuuta 1990 tehdystä päätöksestä, joka koskee kyseistä tukijärjestelyä. Komissiolle esitettiin tällainen pyyntö ensimmäisen kerran tuen myöntämisen jälkeen vasta sitten, kun komissio oli päättänyt aloittaa 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn.

Mitä tulee yllä mainittuun päätökseen menettelyn aloittamisesta on selvää, että jo luonteensa vuoksi päätös ei voi millään tavoin oikeuttaa luottamaan siihen, että tuki olisi yhteismarkkinoille soveltuva.

Komission lopullisen päätöksen myöhäisyydestä on huomautettava, että komissio aloitti toimenpiteet valituksen saatuaan (toimenpiteet lueteltu päätöksessä menettelyn aloittamisesta), ja toisaalta komission arvion oli perustuttava muun ohella vetyperoksidin markkinatilanteeseen, minkä vuoksi menettelyn aikana oli välttämätöntä kuulla kolmansia osapuolia. Lisäksi täytyy

([1]) Kok. 1973, s. 813.
([2]) Kok. 1987, s. 901; Kok. 1990, s. I-3437.

huomauttaa, että viimeisimmät tiedot ”kohtuuttomista” ja ”paikallisesti kohtuuttomista” ympäristöinvestoinneista toimitettiin komissiolle vasta 4 päivänä marraskuuta 1997. Komissio voi tehdä päätöksensä vasta sitten, kun se oli saanut kaikki päätöstä varten tarvittavat tiedot, jotta asianosaisen jäsenvaltion oikeus puolustaa itseään menettelyn aikana saatiin varmasti turvattua.

FMC:n asianajajat vetoavat perusteluihin, joita komissio käytti Ranskan valtion tukea koskevassa asiassa C 51/94 (tuki biopolttoaineiden tuotannolle) [1] päättäessään olla vaatimatta tuen perimistä takaisin, ja pyytävät komissiota noudattamaan tätä periaatetta myös FMC:n asiassa:

— vetyperoksidi vaikuttaa biopolttoaineiden lailla saastumista vähentävästi, ja se on myös kalliimpaa kuin sillä korvattava tuote,
— investointituella ei ylikompensoida tuotantokustannuksia;
— ei ole olemassa näyttöä siitä, että tuki johtaisi myynnin ja voiton kasvuun, sillä FMC:n tehdas toimii vielä tappiolla,
— tuen periminen takaisin voisi palauttaa tilanteen entiselleen.

Ensiksi täytyy huomauttaa, että yhteisöjen politiikan tavoitteena ei ole kannustaa vetyperoksidin tuotantoon, vaikka biopolttoaineiden tuotantoon kannustetaankin. Lisäksi biopolttoaineiden tuki kohdistuu biopolttoaineiden fossiilisia polttoaineita korkeampien tuotantokustannusten osittaiseen kompensoimiseen. FMC:n tapauksessa tuotanto- tai toimintatukea ei olisi voitu hyväksyä.

Koska tuki on johtanut FMC:n investointikustannusten alenemiseen, yritys saattoi luonnollisesti hankkia pääomaa edullisemmin ehdoin kuin sen kilpailijat, jotka eivät ole saaneet mitään tukea. Tämä etu voi muodostua esimerkiksi pienemmistä rahoituskustannuksista, koska ilman myönnettyä tukea yritys olisi joutunut mahdollisesti hankkimaan vastaavan summan pääomamarkkinoilta. Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että tällainen säästö rahoituskustannuksissa voi johtaa siihen, että FMC:n voitto kasvaa tai tappio pienenee. Alankomaiden viranomaiset eivät ole osoittaneet tilanteen olevan toisin.

Näin ollen perimällä tuki takaisin rahoituskustannukset voidaan komission mukaan palauttaa sen suuruisiksi kuin yritys olisi joutunut kantamaan, jos se ei olisi saanut mitään yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea, joka on tuottanut sille keinotekoista etua. Perimällä tuki takaisin voidaan palauttaa vallinnut tilanne.

Näin ollen komissio katsoo, että FMC:n esittämät perustelut eivät estä yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin perimistä.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Alankomaiden FMC Industrial Chemicals (Netherlands) BV -nimiselle yritykselle myöntämä 6,3 miljoonan Alankomaiden guldenin tuki, joka ylittää komission hyväksymän ”Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten” järjestelyn (IPR) enimmäisintensiteetin, on laiton, koska tuki myönnettiin ennen kuin komissio oli antanut asiasta lausuntonsa perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Lisäksi kyseinen tuki on soveltumaton yhteismarkkinoille Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisesti, eikä siihen voida soveltaa mitään Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisia poikkeuksia.

2 artikla

Alankomaiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa mainitulla tavalla laittomasti myönnetyn tuen takaisinperimiseksi. Tuen takaisinmaksu tapahtuu Alankomaiden lainsäädännön menettelyjen ja säännösten mukaisesti, ja tuen määrään lisätään korko, jota lasketaan tuen myöntämispäivästä sen takaisinmaksupäivään ja joka vastaa tuen takaisinmaksupäivänä aluetukien nettoavustusekvivalentin laskemisessa Alankomaissa käytettävää viitekorkoa.

3 artikla

Alankomaiden on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Alankomaiden kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 21 päivänä tammikuuta 1998.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen

[1] EYVL L 222, 12.8.1997, s. 26